

Inhoudsopgave

Dankwoord	xi
Stellingen bij het preadvies	xiii

Inleiding op het preadvies

1.	Aanleiding	1
2.	Centrale onderzoeksvraag en uitwerking	3
3.	Aansluiting bij de politieke agenda	4

Deel I

De rol van het privaatrecht - contact in plaats van contract

S. van Gulijk

1 Constructieve veiligheid en de rol van communicatie

1.1	Inleiding	9
1.2	Centrale onderzoeksvraag van dit deel van het preadvies	12
1.3	Opbouw en deelonderzoeksvragen van dit deel van het preadvies	12
1.4	Methoden van onderzoek in dit deel van het preadvies	14
1.5	Enige afbakeningen	14

2 Responsiviteit van het privaatrecht

2.1	Inleiding	17
2.2	Communicatie tussen bouwactoren in het bouwcontractenrecht	18
2.2.1	Wettelijke verplichtingen van bouwactoren	18
2.2.2	Analyse van de kernvoorwaarden voor de bouwsector	19
2.3	Bouwcontractmodellen	24
2.3.1	Aedes bouwcontractmodellen	25
2.3.2	VGBouw Model Uitvoeringscoördinatieovereenkomst	28
2.3.3	VGBouw Model Bouwteam-Overeenkomst	30
2.3.4	Prestatiecontract	32
2.3.5	New Engineering Contract (NEC)	34
2.3.6	Integrated Project Delivery	36
2.3.7	Juridische bouwstenen voor ketensamenwerking	38
2.4	De invloed van communicatie tussen bouwactoren in de rechtspraak	40
2.4.1	Analyse arbitrale rechtspraak	41
2.4.2	Analyse civiele rechtspraak	45
2.5	Beantwoording deelvraag	45

3 Het bouwproces vanuit een netwerkbenadering

3.1	Inleiding	49
-----	-----------	----

3.2	Het bouwproces als netwerk	49
3.2.1	Het netwerk: een eerste afbakening	49
3.2.2	Soorten contractuele netwerken	50
3.2.3	Het bouwproces als contractueel netwerk	54
3.3	Netwerkspecifieke elementen die kunnen bijdragen aan constructieve veiligheid	56
3.3.1	Relaties & centraliteit	56
3.3.2	Verplichtingen tussen netwerkactoren	58
3.3.3	Aansprakelijkheid binnen en buiten het netwerk	63
3.4	Beantwoording deelvraag	66
4	Construction Communication	
4.1	Inleiding	69
4.2	Een typologie van het begrip communicatie	70
4.2.1	Omschrijving van het begrip communicatie	70
4.2.2	Van eenzijdige naar interactieve communicatie	70
4.2.3	Niveaus van communicatie	71
4.3	Specifieke kenmerken van een bouwproces die communicatie bemoeilijken	73
4.4	De effectiviteit van communicatie	75
4.4.1	Effectieve communicatie-omgevingen	75
4.4.2	Effectieve communicatiemiddelen	76
4.4.3	De samenstelling en hiërarchie van een team	77
4.4.4	Cultuur	78
4.5	De communicatiepraktijk in Nederlandse bouwprocessen	80
4.5.1	Communicatie door het organiseren van bijeenkomsten	80
4.5.2	Communicatie door middel van digitale hulpmiddelen	82
4.6	Beantwoording deelvraag	86
5	Door wetenschap, praktijk en overheid aangedragen oplossingen	
5.1	Inleiding	89
5.2	Onderzoeksrapporten en wetenschappelijke gedachten	89
5.2.1	De totstandkoming van het bouwcontract	89
5.2.2	De ontwerp- en uitvoeringsfase van het bouwproces	93
5.3	De Commissie Dekker en initiatieven van overheidswege	95
5.3.1	Voorstellen ten aanzien van de aansprakelijkheid van de aannemer	96
5.3.2	Voorstellen ten aanzien van verzekering	101
5.3.3	Voorstellen ten aanzien van het opschortingsrecht van de opdrachtgever	102
5.4	Gedragscode Constructieve Veiligheid	103
5.5	Beantwoording deelvraag	106

Deel II

Rol van het publiekrecht

A.R. Neerhof

1 Inleiding

1.1	De rol van overheden, normalisatie- en certificatie-instellingen	111
1.2	Centrale onderzoeksvraag	112
1.3	Opbouw van dit deel van het preadvies	113
1.4	Methoden van onderzoek in dit deel van het preadvies	114

2 Publiekrechtelijke regelgeving en normalisatie

2.1	Inleiding	117
2.2	Mensenrechtelijk kader	118
2.3	Bouwregelgeving en constructieve veiligheid	118
2.3.1	Woningwet, Bouwbesluit 2012 en Regeling Bouwbesluit 2012	118
2.3.2	Effectuering van het Bouwbesluit 2012: rechtstreeks en via vergunningverlening	120
2.4	Technische normen en constructieve veiligheid	121
2.4.1	Europese normen	122
2.4.2	NEN-normen waarnaar het Bouwbesluit 2012 verwijst	127
2.5	Doorwerking van bouwregelgeving en technische normen in de praktijk: constructieve veiligheid geborgd?	129
2.5.1	Toegankelijkheid van bouwregelgeving en technische normen	129
2.5.2	Kwaliteit van bouwregelgeving en technische normen voor de bouw	133

3 Gemeentelijk bouwtoezicht: recht en praktijk

3.1	Inleiding	139
3.2	Mensenrechtelijk kader	139
3.2.1	Art. 2 EVRM: het recht op leven	140
3.2.2	Art. 8 EVRM: het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer en het familie- en gezinsleven	141
3.3	Instrumenten voor effectuering van bouwregelgeving door het bevoegd gezag: vergunningverlening, toezicht en sanctieoplegging	142
3.3.1	Omgevingsvergunning bouw	142
3.3.2	Bevoegdheden tot toezicht en sanctieoplegging	145
3.3.3	Procesmatige eisen voor uitoefening van toezicht en sanctieoplegging in de wet	148
3.3.4	Materiële eisen aan toezicht en sanctieoplegging: jurisprudentie	149
3.4	Praktijk van vergunningverlening, bouwtoezicht- en handhaving	156
3.4.1	Vergunningverlening: er gaat nog wel eens iets mis	158
3.4.2	Toezicht en sanctieoplegging: daar komt niet altijd wat van terecht	160

4	De huidige rol van private beoordelingsinstrumenten in het publieke bouwrecht	
4.1	Inleiding	163
4.2	CE-markering, prestatieverklaring en conformiteitscertificaat	164
4.2.1	De basis: geharmoniseerde normen en Europese technische beoordelingen	164
4.2.2	Prestatieverklaring en CE-markering	165
4.2.3	Niveaus van beoordelingen en conformiteitscertificaten	166
4.2.4	Markttoezicht	167
4.2.5	Relatie prestatieverklaring en Bouwbesluit 2012	169
4.3	Kwaliteitsverklaringen die aansluiten bij het Bouwbesluit 2012	170
4.4	Gebruikswaarde en betrouwbaarheid van certificaten en verklaringen	172
4.4.1	Toegevoegde waarde en betrouwbaarheid erkende kwaliteitsverklaring	172
4.4.2	Toegevoegde waarde en betrouwbaarheid CE-markering en conformiteitscertificaat	174
4.5	Private kwaliteitsborging voor bouwwerken in Nederland	175
4.5.1	Kwaliteitsborging voor woningbouw: Woningborg en SWK	175
4.5.2	Gecertificeerde bouwplantoets (BRL 5019)	176
4.5.3	Gecertificeerd bouwplantoezicht (BRL 5006)	178
4.5.4	Technical Inspection Services	179
4.5.5	Ervaringen	180
5	Ervaringen met private kwaliteitsborging in de bouw in het buitenland	
5.1	Inleiding	181
5.2	Privatisering van het bouwtoezicht in Australië en Canada	181
6	Naar nieuw stelsel voor kwaliteitsborging in de bouw	
6.1	Inleiding	185
6.2	Voorgeschiedenis van een conceptwetsvoorstel voor kwaliteitsborging	186
6.2.1	Experimenteren met gecertificeerde bouwplantoetsing	186
6.2.2	Commissie Dekker: ‘Privaat wat kan, publiek wat moet’	186
6.2.3	‘Verder na Dekker’	187
6.2.4	En toen kwamen er vele studies	188
6.2.5	Zorg over rechtsbescherming van de opdrachtgever	189
6.2.6	Naar een nieuw stelsel voor kwaliteitsborging, in samenspraak met de bouwsector	190
6.2.7	The alternative way: erkende technische oplossingen onder toezien oog van het bevoegd gezag?	192
6.2.8	Exit dual stelsel	194
6.3	Uitgangspunten conceptwetsvoorstel Kwaliteitsborging voor het bouwen	196
6.4	Een stelsel van private kwaliteitsborging, te beginnen voor eenvoudige bouwwerken	197
6.4.1	Schets van het stelsel: toepassingsbereik en werkwijze	197
6.4.2	Risicoklassen en instrumenten	201

6.4.3	De toepassing van een instrument en toezicht daarop	205
6.4.4	Het privaatrechtelijke regime kort aangestipt	206
6.5	Een toelatingsorganisatie met zbo-status, taken en bevoegdheden	207
6.5.1	Een nieuw zelfstandig bestuursorgaan	207
6.5.2	Taken en bevoegdheden	208
6.5.3	Toelating op aanvraag en toezicht	209
6.6	Een andere taak van het gemeentebestuur	211
6.6.1	Van vergunningaanvraag tot de gereedmelding	211
6.6.2	Gereedmelding	212
6.6.3	Na de gereedmelding	214
6.7	Kritische bespreking van de keuzes in het wetsvoorstel	216
6.7.1	Draagvlak voor het nieuwe stelsel	216
6.7.2	Kostenreductie én meer bouwkwaliteit: hoe doe je dat?	219
6.7.3	Risicoklassen en instrumenten	223
6.7.4	Bevoegdheden van het gemeentebestuur in het stelsel en aansprakelijkheid	225
6.7.5	Bevoegdheden van het gemeentebestuur en art. 2 EVRM	228
6.7.6	Vormgeving van het toezicht op instrumenten en kwaliteitsborgers	229
6.7.7	Rechtsbescherming	232
6.7.8	Implementatie: een tijdpad?	234

Deel III

Gezamenlijke conclusies en aanbevelingen

Conclusies en aanbevelingen met betrekking tot de stand van zaken van de huidige privaatrechtelijke wet- en regelgeving (Deel I, hoofdstukken 1 en 2)	237
Conclusies en aanbevelingen met betrekking tot de netwerkwetenschappen (Deel I, hoofdstuk 3)	239
Conclusies en aanbevelingen met betrekking tot de communicatiewetenschappen (Deel I, hoofdstuk 4)	241
Conclusies over bijdragen van overheden en private instellingen aan constructieve veiligheid (Deel II, hoofdstuk 2 tot en met 5)	245
Conclusies en aanbevelingen met betrekking tot het Conceptwetsvoorstel kwaliteitsborging voor het bouwen: enkele vraagpunten (Deel 1, hoofdstuk 5 en Deel 2, hoofdstuk 6)	247
Geraadpleegde literatuur	253